

Iepirkumu uzraudzības
birojs

APSTIPRINĀTS 14.01.2016.

Skaidrojums par Publisko iepirkumu likuma 67.¹ panta pirmās daļas 3.punkta un ceturtais daļas piemērošanu

Publisko iepirkumu likuma (turpmāk – Likums) 67.¹ panta pirmās daļas 3.punkta un ceturtais daļas regulējums izstrādāts, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra direktīvas 2014/24/ES *par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK* (turpmāk – Direktīva) 72.panta 2.punkta regulējumu, tā interpretācijā būtiska ir arī Direktīvas attiecīgo normu interpretācija, par ko pašlaik informācija nav pieejama, jo Eiropas Komisija šobrīd nav publicējusi skaidrojumus par attiecīgā punkta piemērošanu. Līdz ar to Biroja tālāk sniegtās atbildes pamatotas ar publisko iepirkumu principu ievērošanu, regulējuma sistēmisku tulkošanu kopsakarā ar citām publisko iepirkumu regulējošām normām, kā arī likumprojekta „Grozījumi Publisko iepirkumu likumā” (14.05.2015. likumam, kas stājas spēkā 04.06.2015.) anotācijā (turpmāk – Anotācija) pausto likumdevēja mērķi.

No Anotācijas izriet, ka Likuma 67.¹ panta grozījumu mērķis ir bijis veicināt efektīvu iepirkuma līgumu izpildes vadīšanu, veicot tajos nepieciešamos pielāgojumus, tai skaitā tādus, kas saistīti ar tehnoloģiju attīstības progresa rezultātā pieejamām jaunām tehnoloģijām un risinājumiem (kas kļuvuši pieejami līguma izpildes laikā), lai nodrošinātu sekmīgāku un ekonomiski pamatotāku līgumu izpildes rezultātu. Līdz ar to iepirkuma līgumu nav pamata grozīt tikai tāpēc vien, ka Likuma 67.¹ panta ceturtais daļa paredz šādu iespēju, bet līguma grozījumiem jābūt pamatotiem ar objektīvu nepieciešamību līguma izpildei. Darbu objektīva nepieciešamība gan nebūtu tik šauri saprotama kā vērtējot papildu pakalpojumu vai papildu būvdarbu nepieciešamību, piemērojot Likuma 63.panta ceturtais daļas 1.punktā paredzēto sarunu procedūru (nav izšķiroši, vai bez papildu plānotajiem darbiem vai pakalpojumiem, līgumu, kā tas sākotnēji paredzēts, vispār nevarētu izpildīt), jo Likuma 67.¹ panta pirmās daļas 3.punkta regulējums pieļauj nevērtēt grozījumu būtiskumu. Taču ir izvērtējama grozījumu nepieciešamība, ņemot vērā ekonomisko pamatotību, efektivitāti, līguma kvalitātes uzlabošanu. Turpmāk skaidrojumā apkopotas atbildes uz pasūtītāju uzdotajiem jautājumiem par Likuma 67.¹ panta pirmās daļas 3.punkta un ceturtais daļas piemērošanu. Iepriekš minētais jāņem vērā attiecībā uz visām tālāk apskatītajām situācijām.

1) Vai līguma grozījumu gadījumā ir atļauts palielināt (nevis esošā līguma ietvaros mainīt apjomu, nepalielinot sākotnējo līgumcenu) piegāžu vai būvdarbu apjomu, ievērojot noteikto ierobežojumu?

Piemēram, būvdarbu līgums noslēgts par 1'000'000 euro, bet pasūtītājs nolemj esošā būvdarbu līguma ietvaros izbūvēt papildu risinājumus par 120'000 euro, rezultātā kopējā līgumcena pieaug līdz 1'120'000 euro.

Atbildot uz 1.jautājumu, Birojs norāda, ka ne no Direktīvas 72.panta 2.punkta regulējuma, ne Likuma 67.¹ panta ceturtais daļas regulējuma neizriet, ka, palielinot līguma vērtību attiecīgajās robežās, nevarētu tikt vienlaikus palielināts arī līgumā ietvertu darbu, pakalpojumu vai piegāžu apjoms. Pretējā gadījumā nebūtu pamata norādei par to, ka, veicot grozījumus saskaņā ar Likuma 67.¹ panta ceturto daļu, nedrīkst tikt mainīts līguma vispārējais raksturs (veids un iepirkuma procedūras dokumentos noteiktais mērķis). Tāpat arī nav secināms, ka Likuma vai Direktīvas regulējums attiektos tikai uz izmaiņām sākotnējās līgumcenas ietvaros. Līdz ar to Birojs uzskata, ka Likuma 67.¹ panta ceturtais daļas regulējuma

ietvaros var tikt veiktas izmaiņas līgumā, kas paredz papildu piegāžu vai būvdarbu apjomu un līgumcenas pieaugumu. Tomēr Birojs norāda, ka līgumcena nevar tikt palielināta tādā vērtībā, kas atbilstu stingrākas iepirkuma procedūras piemērošanas sliekšnim (piemēram, ja līguma slēgšanai ir piemērota nacionālā līmeņa iepirkuma procedūra, neizsludinot to Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī, līgumcena nevar tikt paaugstināta, pārsniedzot šīs iepirkuma procedūras piemērošanas robežas). Pretējā gadījumā var tikt konstatēta izvairīšanās no Likumam atbilstošās iepirkuma procedūras piemērošanas.

2) Vai līguma grozījumi ir pieļaujami, ja papildu būvdarbu apjoms ietekmētu iepirkuma rezultātu (zemākās cenas kritērijs/ saimnieciskā izdevīguma kritērijs)?

Piemēram, atklātā būvdarbu konkursā pretendenta A piedāvātā līgumcena ir 1'000'000 euro, bet pretendenta B piedāvātā līgumcena ir 1'100'000 euro, kā rezultātā būvdarbu līgums noslēgts ar pretendentu A. Tā kā pasūtītājs bija nolēmis esošā būvdarbu līguma ietvaros izbūvēt papildu risinājumus par 120'000 euro, tad kopējā līgumcena pēc papildu būvdarbu iekļaušanas līgumā ir 1'120'000 euro.

Atbildot uz 2.jautājumu, Birojs norāda, ka saskaņā ar Likuma 67.¹ panta pirmās daļas 3.punktu, veicot grozījumus ceturtajā daļā noteiktajās robežās, nav nepieciešams vērtēt šo grozījumu būtiskumu Likuma 67.¹ panta trešās daļas izpratnē. Tā kā likuma 67.¹ panta ceturtajā daļā paredzētie grozījumi būtu pieļaujami neatkarīgi no tā, kurš pretendents noteikts par uzvarētāju, nav nozīmes vērtēt to, kādas bija pretendenta piedāvātās līgumcenas, vērtējot piedāvājumus. Līdz ar to Birojs uzskata, ka, veicot grozījumus saskaņā ar Likuma 67.¹ panta pirmās daļas 3.punktu un ceturto daļu, ir iespējams, ka grozītā līgumcena ir augstāka par citu pretendenta iepirkuma procedūrā piedāvātajām līgumcenam.

3) Vai līguma grozījumi ir pieļaujami, ja papildus būvdarbu apjoms sākotnēji noslēgtajā līgumā nav izcenots?

Piemēram, pasūtītājs nolēmj esošā būvdarbu līguma ietvaros aktu zālē izbūvēt ozolkoka parketu par 120'000 euro, taču šāds darbu veids nav paredzēts pamata darbu apjomos.

4) Vai pieļaujamo būtisko līgumu grozījumu gadījumā ir svarīgi izvērtēt papildus līguma apjoma pamatotību (objektīvi neatkarīgi apstākļi, vai arī tādi, kas ir pasūtītāja ietekmes laukā, piemēram, pasūtītāja vēlmju maiņa)?

Piemēram, pasūtītājs būvdarbu veikšanas gaitā konstatējis, ka tehniskajā projektā nav atbilstoši aprēķināti ventilācijas gaisvadu diametri (pamatojums – kļūda tehniskajā projektā, kas liedz objektu nodot ekspluatācijā), un tāpēc esošais gaisvadu apjoms, kas vēl nav izbūvēts, būtu jāaizstāj ar citu. Vienlaikus pasūtītājs ir secinājis, ka, lai arī rekonstrukcijas tehniskajā projektā nebija paredzēts mainīt aktu zālē esošo parketu, tomēr būtu vizuāli pievilcīgāk izbūvēt jaunu (pamatojums - pasūtītāja vēlmju maiņa).

Atbildot gan uz 3., gan 4.jautājumu, Birojs norāda, ka Likuma 67.¹ pants paredz, ka ar izmaiņām līgumā nevar tikt mainīts līguma vispārējais raksturs (veids un iepirkuma procedūras dokumentos noteiktais mērķis). Līdz ar to tas vien, ka papildu darbi nav bijuši izcenoti sākotnēji līgumam pievienotajās tāmēs, nevar pamatot to, ka grozījumi nav pieļaujami. Ir jāvērtē, kāds ir līguma mērķis (iepirkuma priekšmets) un vai plānotie grozījumi to pēc būtības maina. Turklāt no Anotācijas izriet, ka Likuma 67.¹ panta grozījumu mērķis ir bijis veicināt efektīvu iepirkuma līgumu izpildes vadīšanu, veicot tajos nepieciešamos pielāgojumus, tai skaitā tādus, kas saistīti

ar tehnoloģiju attīstības progresa rezultātā pieejamām jaunām tehnoloģijām un risinājumiem. No minētā var secināt, ka šādi grozījumi var ietvert darbus, kas sākotnēji līgumā nav izcenoti.

Kā skaidrojuma sākumā norādīts, Biroja ieskatā iepirkuma līgumu nav pamata grozīt tikai tāpēc vien, ka Likuma 67.¹ panta ceturtdaļa paredz šādu iespēju, bet līguma grozījumiem jābūt pamatotiem ar objektīvu nepieciešamību, ņemot vērā ekonomisko pamatotību, efektivitāti, līguma kvalitātes uzlabošanu. Tomēr nav jākonstatē, ka izpildās visi Publisko iepirkumu likuma 63.panta ceturtdās daļas 1.punkta nosacījumi, lai piemērotu sarunu procedūru, tai skaitā apstākļu, kas radījuši papildu darbu vai pakalpojumu nepieciešamību, objektīva neparedzamība.

Līdz ar to attiecībā uz aprakstīto situāciju par ozolkoka parketa izbūvēšanu ir izvērtējams, kādi apstākļi radījuši šādu darbu nepieciešamību, vai tie ir nepieciešami līguma efektīvai izpildei un vai nemaina līguma mērķi. Birojs pieļauj, ka, ja līguma priekšmets ir kāda objekta rekonstrukcija, tās ietvaros paredzot dažāda veida būvdarbus, grīdas seguma maiņa kā viens no šiem dažādajiem būvdarbiem, nemainītu līguma mērķi, un būtu pieļaujama, ja pasūtītājs var to pamatot ar ekonomisko ieguvumu, iekļaujot jau esošajā līgumā, kā arī rekonstrukcijas efektivitāti kopumā.

Aprakstītajā situācijā par gaisvadiem, kuru diametri nepareizi aprēķināti, Biroja ieskatā ir pieļaujama grozījumu veikšana atbilstoši Likuma 67.¹ panta ceturtajai daļai.

5) Kā līguma grozījumu gadījumā nosaka grozījumu apjomu, ja līguma izpildes laikā notiek apjoma aizstāšana?

Piemēram, būvdarbu līguma izpildes laikā ir radusies nepieciešamība aizstāt tehnisko risinājumu, no līgumcenas izslēdzot darbus 100'000 euro apmērā, un ieslēdzot darbus par 100'000 euro. Vai kopējais grozījumu apjoms ir summējams – 200'000?

Biroja ieskatā iepirkuma līgumā ietvertā tehniskā risinājuma aizstāšanas gadījumā izmaiņu vērtība aprēķināma, ņemot vērā to darbu vērtību, kas veido lielāko apjomu, proti, ja ieslēdzamo darbu kopējā vērtība pārsniedz izslēgto darbu vērtību, jāņem vērā ieslēgto darbu vērtība. Savukārt, ja izslēgto darbu vērtība pārsniedz ieslēgto darbu vērtību, jāņem vērā izslēgto darbu vērtība. Attiecīgi konkrētajā piemērā izmaiņu vērtība atbilstoši Likuma 67.¹ panta ceturtajai daļai ir 100 000 euro.

6) Vai līguma grozījumi ir pieļaujami (ievērojot PIL noteiktos ierobežojumus), ja līguma izpildes laikā tiek aizstāts kāds no materiāliem/ražotājiem pret lētāku materiālu? Vai šādi grozījumi (ja aizstātā materiāla tehniskie parametri ir atbilstoši tehniskajā specifikācijā izvirzītajām prasībām) ir iekļaujami PIL 67.¹ panta ceturtdās daļas kārtībā noteiktajā uzskaitē? Uzskaitītajos piemēros tāmes izmaksas netiek mainītas, tomēr no izmaksu pamatotības viedokļa secināms, ka aizstātais (lētākais) materiāls joprojām ir atbilstošs piedāvājumā norādītajai vienības cenai.

- Piemēram, būvdarbu līguma laikā tiek aizstāts materiāls, kas atbilstoši tirgū pieejamai cenai ir lētāks, tomēr tehnisko parametru ziņā ir ekvivalents aizstājamam materiālam un joprojām ir atbilstošs tehniskajā specifikācijā izvirzītajām minimālajām prasībām.

- Piemēram, būvdarbu līguma laikā tiek aizstāts materiāls, kas atbilstoši tirgū pieejamai cenai ir lētāks, tomēr tehnisko parametru ziņā atsevišķos parametros ir sliktāki rādītāji kā sākotnējam materiālam, bet joprojām ir atbilstošs tehniskajā specifikācijā izvirzītajām minimālajām prasībām.

- Piemēram, būvdarbu līguma laikā tiek aizstāts materiāls, kas atbilstoši tirgū pieejamai cenai ir lētāks, bet tam ir zemāki tehniskie rādītāji kā sākotnēji tehniskajā projektā autors ir izvirzījis. Autors ir gatavs autoruzraudzības kārtībā koriģēt tehnisko projektu, tādējādi atzīstot, ka aizstātais materiāls ir atbilstošs iecerei, tāpat arī pasūtītāju apmierina aizstātais materiāls (faktiski tehniskā risinājuma maiņa).

Likuma 67.¹ panta ceturtais daļas regulējuma ietvaros var tikt veikta materiālu nomaiņa šajā daļā paredzētajā vērtībā, nevērtējot attiecīgo grozījumu būtiskumu. Izmaiņu vērtība nosakāma atbilstoši maināmo materiālu izmaksām, ņemot vērā atbildē uz 5.jautājumu norādīto principu, kā arī, ievērojot Anotācijā norādīto mērķi. Proti, materiālu aizstāšana ir izvērtējama no efektīvas līguma vadības viedokļa, nepieciešamības celt līguma kvalitāti, kā arī ekonomiskā lietderīguma viedokļa. Biroja ieskatā pamatojums materiālu aizstāšanai varētu būt jaunu materiālu pieejamība, līguma izpildes laikā mainoties tehnoloģijām un risinājumiem, nevis vienīgi pēc paša līguma izpildītāja ierosinātas izmaiņas saistībā ar tam vieglāk pieejamiem materiāliem.

Papildus Birojs norāda, ka pat, ja materiālu aizstāšana noteiktās situācijas varētu tikt uzskatīta par nebūtiskiem grozījumiem, piemēram, pirmajā un otrajā piemērā, ņemot vērā Likuma 67.¹ panta ceturtais daļas regulējumu, to vērtība iekļaujama 15 % apmērā no sākotnējās līgumcenas, ja vien tie vienlaikus neatbilst Likuma 67.¹ panta otrās daļas 1. un 2. punktā paredzētajiem grozījumiem, kas nav ieskaitāmi iepriekš minētajā vērtībā.

7) Kāds mehānisms ir piemērojams līgumcenas paaugstināšanas izmaksu sadārdzinājuma dēļ? Vai šādam mehānismam ir jābūt atrunātam līgumā (piem., indeksācija)?

Ņemot vērā, ka Direktīvas 72.panta regulējums, kā arī Likuma 67.¹ panta ceturtais daļas regulējums pieļauj līgumcenas izmaiņas noteiktu vērtību apmērā, bet neatrunā, ka šī vērtība attiecināma tikai uz izmaiņām, kas vienlaikus skar līguma priekšmeta apjoma maiņu, Biroja ieskatā arī uz līgumcenas paaugstināšanu izmaksu sadārdzinājuma dēļ var attiekties Likuma 67.¹ panta ceturtais daļa. Vienlaikus izmaksu pieaugums jebkurā gadījumā pretendētājam ir objektīvi jāpierāda (piemēram, ar Statistikas pārvaldes datiem). Savukārt, ja līgumcenas pieaugums pārsniedz Likuma 67.¹ panta ceturtajā daļā minētās robežas, līgumcena var tikt mainīta vienīgi saskaņā ar līgumā atrunātiem detalizētiem nosacījumiem.

Papildus Birojs ir vērsies ar jautājumiem par šī punkta piemērošanu pie Eiropas Komisijas pārstāvjiem un, saņemot atbildes, papildinās Biroja mājaslapā publicēto skaidrojumu.